Haurtzaroko eta nerabezaroko oinarrizko beharren taxonomia eta horiek ebaluatzeko adierazleak

HAURTZAROKO ETA NERABEZAROKO OINARRIZKO BEHARREN TAXONOMIA[50]				
BEHAR FISIKOAK	**SEGURTASUNA**	**BEHAR EMOZIONALAK**	**BEHAR SOZIALAK**	**BEHAR KOGNITIBOAK**
✓ Elikadura ✓ Tenperatura ✓ Higienea ✓ Osasuna ✓ Loa ✓ Jarduera fisikoa: ariketa egitea eta jolastea	✓ Haurraren edo nerabearen osotasun fisikoa arriskuan jartzen duten inguruneko baldintzen aurkako babesa ✓ Kaltetzen duten edo kalte dezaketen pertsona helduen edo adingabeen aurkako babesa ✓ Haurrak edo nerabeak bere buruari egin diezaiokeen kaltearen aurkako babesa	✓ Segurtasun emozionala: o Harreman seguruak, egonkorrak eta afektiboak izatea pertsona heldu esanguratsuekin o Haurraren edo nerabearen beharrekiko sentsibilitatea eta erresponsibitatea o Kontaktu fisiko egokia o Afektu eta errefortzu positiboa jasotzea o Senideekiko eta beste pertsona heldu esanguratsuekiko harreman jarraituak ✓ Pixkanakako parte-hartzea eta autonomia ✓ Garapen psikosexualeko prozesua errespetatzea ✓ Irudizko arriskuen aurkako babesa ✓ Ondoez emozionaleko arazoak edo sintomak konpontzeko laguntza izatea	✓ Jokabide-mugak eta -orientabideak izatea ✓ Emozioak kontrolatzen ikastea, bai eta gizartean parte hartzeko eta beste pertsona batzuekin harreman egokiak ezartzeko jokabide egokiak ikastea ere ✓ Gizarte-harremanen sarea ✓ Interakzio ludikoa	✓ Estimulazio sentsoriala: Esplorazio- eta ikaskuntza-esperientziak izatea ✓ Ezagutzak eta abileziak lortzea antolatutako heziketa-prozesu baten bitartez (eskola edo homologatutako beste bat) ✓ Esplorazio fisikoa eta soziala ✓ Errealitate fisikoa eta soziala ulertzea

50 Oinarria: López, F. (1995). *Necesidades de la infancia y protección infantil I. Fundamentación teórica, clasificación y criterios educativos de las necesidades infantiles.* Madril: Gizarte Gaien Ministerioa, eta *Guías de actuación en situaciones de desprotección infantil en la Comunidad de Cantabria y el Ayuntamiento de Madrid.*

OINARRIZKO BEHARRAK HAURTZAROAN ETA NERABEZAROAN: EBALUAZIO-ADIERAZLEAK

BEHAR FISIKOAK

Beharrak	*Asebetetzearen adierazleak*	*Gabezien adierazleak*
Elikadura	○ Amaren elikadura egokia haurdunaldian eta edoskitzaroan. ○ Elikadura nahikoa, askotarikoa, denboran sekuentziatua, adinari egokitua.	○ Umekia kaltetzen duten gaiak hartzea. Desnutrizioa edo gehiegizko elikadura, osasunean arazo nabarmenak eraginez. ○ Adinerako egokia ez den elikadura.
Tenperatura	○ Etxebizitzako baldintza eta arropa egokiak.	○ Hotza etxebizitzan; hezetasuna; oinetakoak ez izatea, arropa ez izatea.
Higienea	○ Gorputz-higienea, etxebizitzakoa, elikadurakoa, arropakoa, ingurunekoa.	○ Zikinkeria; ingurunearen kutsadura; germen kutsakorrak; parasitoak eta karraskariak.
Osasuna	○ Adinari eta osasun-egoerari egokitutako osasun-azterketak; txertaketak.	○ Osasun-kontrolik eza; sintomak eragitea; txertorik ez jartzea.
Loa	○ Espazio babestua eta isila, nahikoa adinaren arabera, eta siestak egitea, haurra txikia bada.	○ Segurtasunik eza; zarata-kutsadura; etenaldiak sarritan; denbora gutxiegi; egunez atseden hartzeko lekurik eta denborarik gabe.
Jarduera fisikoa: ariketa egitea eta jolastea	○ Mugimendu-askatasuna espazioan; espazioa jostailuekin eta beste haur eta nerabe batzuekin; kontaktua elementu naturalekin (ura, lurra, landareak, animaliak eta abar); ibilaldiak, irteerak, txangoak eta abar.	○ Gorputza ez mugitzea; espaziorik ez; objekturik ez; jostailurik ez; jarduerarik ez; mugimendu gutxi.

SEGURTASUNA

Beharrak	*Asebetetzearen adierazleak*	*Gabezien adierazleak*
○ **Haurraren edo nerabearen osotasun fisikoa arriskuan jartzen duten inguruneko baldintzen aurkako babesa.** ○ **Kaltetzen duten edo kalte dezaketen pertsona helduen edo haur edo nerabeen aurkako babesa.** ○ **Haurrak edo nerabeak bere buruari egin diezaiokeen kaltearen aurkako babesa.**	○ Etxea segurtasun-baldintzak izateko egoki antolatzea (entxufeak, garbigarriak, tresnak eta erremintak, eskailerak eta abar). ○ Artatzea: Haurraren edo nerabearen harremanen eta dagoen lekuaren gaineko ezagutza eta kontrola. ○ Orientabideak eta gida: Haurrari edo nerabeari oinarrizko segurtasun-arauak irakastea. ○ Eskura egotea: Laguntzako eta babeseko zuzeneko esku-hartzea, beste pertsona batzuek haurra edo nerabea kaltetzen dutenean edo kalte dezaketenean, edo bere burua kalte dezakeenean.	○ Etxeko istripuak. Haurrak istripuak edo erasoak pairatzen ditu arreta-faltaren ondorioz. ○ Haurra edo nerabea pertsona helduek minimizatzen dituzten edo arretarik eman gabe uzten dituzten arriskuko jokabide edo harremanetan inplikatzen da etengabe. ○ Haurrak edo nerabeak beste pertsona batzuen erasoak pairatzen ditu behin eta berriz. ○ Haurrak edo nerabeak jokabide autosuntsigarri larriak edo suizidio-ideiak erakusten dituenean, atzeratzea arreta espezializatua eskuratzerako orduan, edo arreta hori eskuratzeari uko egitea.

BEHAR EMOZIONALAK		
Beharrak	***Asebetetzearen adierazleak***	***Gabezien adierazleak***
Segurtasun emozionala: o **Harreman seguruak, egonkorrak eta afektiboak izatea pertsona heldu esanguratsuekin** o **Haurraren edo nerabearen beharrekiko sentsibilitatea eta erresponsibitatea** o **Kontaktu fisiko egokia** o **Afektu eta errefortzu positiboa jasotzea** o **Senideekiko eta beste pertsona heldu esanguratsuekiko harreman jarraituak**	o Baldintzarik gabeko atxikimendua (onarpena, prestasuna, eskaerekiko erantzun egokia eta gaitasuna); kontaktu goxoa (ukimenekoa, ikusmenekoa, hitzezkoa eta abar); afektu-adierazpen fisikoak eta hitzezkoak; haurraren edo nerabearen lorpenen eta alderdi positiboen errefortzua eta balioespena; kontrolatzeko gaitasuna; gatazkak moral induktiboaren bidez konpontzea (azalpenak, adinari egokitutako eskakizunak, koherentzia eskakizunetan, ikuskatzeko aukera haurra edo nerabea erabakiaz kexatzen denean); interakzio ludikoa guraso-figurekin eta beste ahaide batzuekin.	o Baztertzea; ez egotea; guraso-figurek denbora ez izatea; eskuragarri ez egotea; afektu-adierazpen fisikoak eta hitzezkoak ez izatea; haurra edo nerabea baliogabetzea, lorpenen gaineko errefortzurik ez egitea, hitzez erasotzea, mezu negatiboen nagusitzea; ez hautematea; ez interpretatzea; ez erantzutea; kontingentziarik gabe erantzutea; inkoherentzia erantzunean; haurra edo nerabea kontrolatzeko gaitasunik ez izatea; arriskuen aurrean babesteko gaitasunik ez izatea; autoritarismoz jokatzea; guraso-figuren bizitza-tonu tristea edo goibela izatea. o Hausturak haurraren edo nerabearen harreman esanguratsuetan; maitasuna hausteko edo kentzeko mehatxuak. o "Guraso-alienazioaren sindromea" egotea.
Pixkanakako parte-hartzea eta autonomia	o Haurraren edo nerabearen parte-hartzea, bai bere buruari eragiten dizkioten gauzen kudeaketan, bai eta familian, eskolan eta gizartean bere buruaren alde eta gainerako pertsonen alde egin dezakeen gauzen kudeaketan ere.	o Haurrari edo nerabeari ez entzutea; kontuan ez hartzea; mendekotasuna.
Garapen psikosexualeko prozesua errespetatzea	o Galderak erantzutea; jolasak eta autoestimulazio sexuala onartzea; abusuetatik babestea.	o Ez entzutea; ez erantzutea; iruzur egitea; sexu-adierazpenak zigortzea haurtzaroan edo nerabezaroan; sexu-abusua.
Irudizko arriskuen aurkako babesa	o Haurraren edo nerabearen beldurrak entzutea, ulertzea eta erantzutea (abandonuari beldurra, anai-arreben arteko lehia, heriotzari beldurra); beldurra adierazteko aukera ematea; beldurrak sustatzen dituzten hitzak eta jokabideak saihestea (hitzezko indarkeria edo indarkeria fisikoa, eztabaida desegokiak, hitzezko mehatxuak, kontrola galtzea, inkoherentzia jokabidean).	o Ez entzutea; ez erantzutea; ez lasaitzea; emozionalki inhibitzea; hitzezko indarkeria erabiltzea; indarkeria fisikoa izatea ingurunean; mehatxuak egitea; kontrola galtzea; inkoherentziaz jokatzea harremanean.
Ondoez emozionaleko arazoak edo sintomak konpontzeko laguntza izatea	o Ondoez emozionaleko arazoak edo sintomak identifikatzea edo atzematea haurrarengan edo nerabearengan; sintomen garrantziaren balorazio egokia; arreta espezifikoa ematea horiek konpontzeko; arreta espezializatua eskuratzea familiako esku-hartzea nahikoa ez denean.	o Haurraren edo nerabearen ondoez emozionaleko arazoak edo sintomak ez ikustea; horien garrantzia minimizatzea; arreta espezializatua lortzean atzeratuta ibiltzea edo hura lortzeari uko egitea haurrak edo nerabeak ondoez psikologikoko sintoma nabarmenak dituenean.

BEHAR SOZIALAK		
Beharrak	***Asebetetzearen adierazleak***	***Gabezien adierazleak***
Jokabide-mugak eta -orientabideak izatea	o Mugak ezartzea haurraren edo nerabearen jokabide desegokien gainean; diziplina sendoz jokatzea, irakaskuntza gisa ulertuta, eta enpatiaz eta afektuz transmitituta; diziplina induktiboa erabiltzea; haurraren edo nerabearen jarduerak begiratzea.	o Mugak ez ezartzea haurraren edo nerabearen jokabidearen gainean; inplikazio edo artatze eskasez jokatzea; botere-adierazpenean edo afektua kentzean oinarritutako diziplina-estrategiak erabiltzea; diziplina modu inkoherentean erabiltzea, suminkorra edo leherkaria izatea edo zurruna edo tinkoa.
Emozioak kontrolatzen ikastea, bai eta gizartean parte hartzeko eta beste pertsona batzuekin harreman egokiak ezartzeko jokabide egokiak ikastea ere	o Balio moralak irakastea; bulkadak kontrolatzen irakastea; desberdintasun indibidualekiko errespetua irakastea; enpatia-gaitasuna garatzea.	o Jokabide-eredu bortitzen eraginpean jartzea; gurasoen edo pertsona helduen eredu asozialen, abusuzko ereduen edo eredu oso desegokien eraginpean jartzea; jokabide asozialak indartzea edo onartzea; haurraren edo nerabearen bulkada eta jokabide bortitzak ez kontrolatzea edo indartzea.
Gizarte-harremanen sarea	o Berdinekiko adiskidetasun- eta laguntasun-harremanak eratzea (berdinekiko kontaktuak eta interakzioa sustatzea familia-ingurunean eta eskolan; kontaktuetarako denbora hartzea eta abar); jarraipena ematea harremanei; seme-alabak dituzten beste familia batzuekin batera jarduerak egitea; beste haur edo nerabe batzuek parte hartzen duten taldeetan sartzea.	o Gizartetik bakartzea; lagunengandik denbora luzez banatzea; lagunekin ezin kontaktuan egotea; lagunak debekatzea; arriskuko konpainiak izatea.
Interakzio ludikoa	o Interakzio ludikoa berdinekin eta familiatik kanpoko pertsonekin.	o Inguruan parekorik ez izatea; interakziorik ez izatea familiatik kanpoko pertsonekin; jostailuak edo objektu ludikoak ez izatea; jostailu desegokiak edukitzea.

BEHAR KOGNITIBOAK		
Beharrak	***Asebetetzearen adierazleak***	***Gabezien adierazleak***
Estimulazio sentsoriala: Esplorazio- eta ikaskuntza-esperientziak izatea	o Zentzumenak estimulatzea; estimuluak dituen ingurunea (ikusmenekoak, ukimenekoak, entzumenekoak eta abar); estimuluen kantitatea, aniztasuna eta kontingentzia; interakzio ludikoa familian; hizkuntza-estimulazioa.	o Zentzumenak lantzeko aukerak kentzea; zentzumen-aukera urriak izatea; estimuluen monotonia; erantzuna kontingentea ez izatea; hizkuntza-estimulaziorik ez egotea.
Ezagutzak eta abileziak lortzea antolatutako heziketa-prozesu baten bitartez (eskola edo homologatutako beste bat)	o Heziketa egituratua ematea modu egonkorrean, eskolaren bitartez edo behar bezala homologatutako beste eredu baten bitartez.	o Heziketa egituratu egonkorra ez ematea, dela eskolaren bitartez, dela behar bezala homologatutako beste eredu baten bitartez.
Esplorazio fisikoa eta soziala	o Kontaktua objektu, jostailu, elementu natural eta pertsona asko dituen ingurune fisiko eta sozialarekin; ingurune fisiko eta sozialak esploratzea; "haur txikienei segurtasun-oinarria" ematea, esperientziak partekatzea haiekin.	o Ingurune pobrea; laguntzarik ez ematea esplorazioan; esperientziak ez partekatzea pertsona helduekin eta berdinekin.
Errealitate fisikoa eta soziala ulertzea	o Galderak entzutea eta haiei erantzun kontingenteak ematea; egia esatea; haurrak edo nerabeak bizitzaren, sufrimenduaren, gozamenaren eta heriotzaren ezagutzan parte har dezan egitea; bizitzaren, harremanen eta loturen ikuspegi positiboa transmititzea; gizartearen eta egokitzapenaren aldeko jarrerak, balioak eta arauak transmititzea; desadostasunekiko eta ezberdintasunekiko (sexua, arraza, minusbaliotasunak eta abar) tolerantzia.	o Ez entzutea; ez erantzutea; une desegokian erantzutea; gezurra esatea; errealitatea ezkutatzea; bizitzaren, harremanen eta loturen gaineko ikuspegi pesimista izatea; gizartearen aurkako balioak transmititzea; dogmatismoz edo arrazakeriaz jokatzea.

OINARRIZKO BEHARRAK HAURTZAROAN ETA NERABEZAROAN: EBALUAZIORAKO ADIERAZLEAK ADIN-TALDEEN ARABERA[51]

0-2 urte
3-4 urte
5-9 urte
10-14 urte
15-18 urte

[51] Hemendik hartua: *Framework for the assessment of children in need and their families* (2000). Department of Health, UK Government.
Testuan, "guraso-figura" erabiltzen da gurasoak edo haurraren edo nerabearen tutoretza edo zaintza betetzen duten pertsonak adierazteko.

BEHARREN EBALUAZIORAKO ADIERAZLEAK - 0-2 URTE

Behar fisikoak	***Segurtasuna***	***Behar emozionalak***	***Behar sozialak***	***Behar kognitiboak***
✓ Osasun ona du oro har; ohiko gaixotasunak ✓ Pisua eta tamaina espero den neurrian ✓ Dieta egokia eta elikagarria ematen zaio haurrari ✓ Bainu erregularrak ✓ Eguraldiari egokitutako arropa darama ✓ Arropa normalean garbi (pixa-, kaka- edo janari-hondarrik gabe) ✓ Etxea garbi dago, baita haurraren ohea ere ✓ Ohiko pediatria-kontroletara joatea ✓ Txertoak jartzen zaizkio; hori ez bada egiten, azalpen egokia dago ✓ Lo-ordutegi erregularra ✓ Guraso-figurak arduratu egiten dira haurrak behar adina lo egin dezan eta isiltasuna egon dadin ✓ Ordutegi egonkorrak eta egokiak (otorduak, loa, bainua)	✓ Haurrak izan dituen lesioen gaineko arreta egokia ✓ Haurrak edo nerabeak dituen lesio edo marka fisikoek azalpen onargarria dute ✓ Guraso-figurek neurriak ezartzen dituzte istripuak prebenitzeko ✓ Beste pertsona batzuen erasoen edo abusuen aurka babesten dute haurra ✓ Jolasteko erabiltzen dituen jostailuak edo objektuak seguruak dira ✓ Guraso-figurek ziurtatzen dute haurra leku seguruetan jolasten dela, etxetik kanpo dagoenean ✓ Haurra beti pertsona arduratsu eta gaitu baten zaintzapean dago, etxetik kanpo dagoenean ✓ Guraso-figurek haurraren eta horren anai-arreben arteko harremana begiratzen dute ✓ Oro har, anai-arrebek ondo tratatzen dute haurra ✓ Haurra zaintzen duten pertsona helduak beti pertsona ezagunak dira eta haien kopurua mugatua da ✓ Beharrezkoa denean, haurra pertsona arduratsuen eta gaituen zaintzapean uzteaz arduratzen dira guraso-figurak ✓ Guraso-figurek pertsona ezagunen eta ezezagunen artean bereizten irakasten diote haurrari	✓ Haurrak harreman egonkorra dauka pertsona heldu batekin gutxienez ✓ Oro har pertsona heldu berberek zaintzen dute haurra ✓ Esna dagoenean, normalean guraso-figuretako baten zaintzapean dago haurra ✓ Guraso-figurek haurra kontsolatzen dute gaixo dagoenean, haserre dagoenean edo mina hartu duenean ✓ Komunikatzeko eta hitz egiteko egiten dituen ahaleginei erantzuten diete ✓ Ondo pasatzen dute haurrarekin komunikatzen ✓ Haurraren aurrerapenak eta lorpenak indartzen dituzte eta haiekiko onespena adierazten dute ✓ Errutina batzuk daude haurraren egunerokotasunean ✓ Guraso-figuren arteko desadostasunak indarkeriarik gabe konpontzen dira ✓ Kontaktu fisiko positiboa dago guraso-figuren eta haurraren artean. Pertsona helduek ondo pasatzen dute hori egiten. ✓ Guraso-figurek haurrarekin duten jokabidea eta ematen dituzten erantzunak aurreikusteko modukoak eta koherenteak dira ✓ Bat-bateko afektu-adierazpenak egiten dizkiote sarritan haurrari ✓ Haurra den bezala balioesten da ✓ Guraso-figurek haurrarekin harro daudela adierazten dute ✓ Familiako kide gisa onartzen dute haurra ✓ Familiako ospakizunetako partaide egiten zaio ✓ Guraso-figurek lotura positibo eta sendoa garatzeko behar adina denbora igarotzen dute haurrarekin ✓ Modu sentikorrean erantzuten diote haurrari ✓ Familian afektuzko harremanak ezartzea indartzen dute	✓ Haurrak aukera asko ditu beste pertsona batzuekin jolasteko eta komunikatzeko ✓ Beste pertsona heldu batzuekin eta beste haur batzuekin harremanak izatea sustatzen da ✓ Beste haur batzuekin jolastera animatzen zaio ✓ Sarritan bisitatzen ditu lagunak eta ahaideak ✓ Guraso-figurek laguntza edo aholkularitza bilatzen dute, haurraren jokabidea kontrolatzeko zailtasunak badituzte ✓ Guraso-figurek metodo egokiak erabiltzen dituzte haurraren jokabidea kudeatzeko (errefortzu positiboa ematea, negoziatzea, ereduak ezartzea, sariak ematea, entretenitzea, konbentzitzea, jokabide desegokiak itzaltzea eta abar). ✓ Muga eta arau argiak daude familian portaera egokiari dagokionez ✓ Muga eta arau horiek sendoak dira eta guraso-figurek errespetatu egiten dituzte ✓ Haurrak laguntza jasotzen du bere sentimendu negatiboak kontrolatzen eta modu egokian adierazten ikasteko ✓ Beste haur batzuekin eta beste pertsona heldu batzuekin harremanak izateko modua irakasten zaio ✓ Beste pertsona batzuk eta horien jabetzak errespetatzen irakasten zaio haurrari ✓ Txandak errespetatzen irakasten zaio ✓ Negoziatzera animatzen dute ✓ Guraso-figurek beste pertsona batzuekin harremanak izateko modua eredu egokia da haurrarentzat ✓ Portaera bortitza edo krudela izan behar ez duela irakasten zaio haurrari	✓ Haurra estimulatzen da ingurunea esploratzeko eta aktiboa izateko ✓ Ikas dezan animatzen dute haurra ✓ Gauzak bere kabuz egin ditzan animatzen dute ✓ Erabakiak hartzeko aukera ematen zaio alternatiba errazak eskainiz ✓ Independentea izateko egiten dituen ahaleginak errespetatzen dira ✓ Bultza egiten zaio jolas egin dezan ✓ Nolabaiteko askatasuna dauka bere ingurunea esploratzeko ✓ Bere inguruneari buruzko jakin-mina adierazten du (pertsonak, jostailuak eta abar) ✓ Bere adinerako jostailu egokiak ditu ✓ Bere adinerako espero daitekeen moduan jolasten da ✓ Haurraren jostailuak/liburuak arretaz tratatzen dira ✓ Etxetik kanpo paseatzera eraman ohi zaio ✓ Haurra bere adinerako espero daitekeen moduan adierazten eta hitz egiten ikasten ari da ✓ Soinuei eta ahotsei behar bezala erantzuten die ✓ Bi urterekin jada aginduei erantzuten die ✓ Guraso-figurek haurrarekin hitz egiten, abesten eta jolas egiten dute ✓ Guraso-figurek liburuak irakurtzen/begiztatzen dituzte edo telebista ikusten dute haurrarekin
	✓ Istripuengatiko lesio gehiegi ✓ Haurrak eraso edo zigor fisikoak jasotzen ditu	✓ Haurrak sarritan ikusten ditu ondoez emozionaleko sintomak guraso-figurengan ✓ Haurrak kritikak edo areriotasuneko adierazpenak pairatzen ditu askotan		

BEHARREN EBALUAZIORAKO ADIERAZLEAK — 3-4 URTE

Behar fisikoak	*Segurtasuna*	*Behar emozionalak*	*Behar sozialak*	*Behar kognitiboak*
✓ Osasun ona du oro har; ohiko gaixotasunak ✓ Pisua eta tamaina espero den neurrian ✓ Haurrak dieta egokia eta elikagarria dauka ✓ Bainu erregularrak ✓ Eguraldiari egokitutako arropa darama ✓ Arropa normalean garbi (pixa-, kaka- edo janari-hondarrik gabe) ✓ Etxea garbi dago, baita haurraren ohea ere ✓ Ohiko pediatria-kontroletara joatea ✓ Txertoak jartzen zaizkio; hori ez bada egiten, azalpen egokia dago ✓ Behin baino gehiagotan hartzen du gaixotasun bera, baina azalpen medikoa du ✓ Lo-ordutegi erregularra ✓ Erregularki garbitzen ditu hortzak ✓ Guraso-figurak arduratu egiten dira haurrak behar adina lo egin dezan eta isiltasuna egon dadin ✓ Haurrak ordutegi egonkorrak eta egokiak ditu (otorduak, loa, bainua)	✓ Haurrak izan dituen lesioen gaineko arreta egokia da ✓ Haurrak edo nerabeak dituen lesio edo marka fisikoek azalpen onargarria dute ✓ Guraso-figurek neurriak ezartzen dituzte istripuak prebenitzeko ✓ Beste pertsona batzuen erasoen edo abusuen aurka babesten dute haurra ✓ Jolasteko erabiltzen dituen jostailuak edo objektuak seguruak dira ✓ Etxean leku segururen bat dago haurra jolastu ahal izateko ✓ Guraso-figurek ziurtatzen dute haurra leku seguruetan jolasten dela, etxetik kanpo dagoenean ✓ Haurra beti pertsona arduratsu eta gaitu baten zaintzapean dago, etxetik kanpo dagoenean ✓ Guraso-figurek haurraren eta haren anai-arreben arteko harremana begiratzen dute ✓ Oro har, anai-arrebek ondo tratatzen dute haurra ✓ Haurra zaintzen duten pertsona helduak pertsona ezagunak dira beti, eta bakanak izaten dira ✓ Beharrezkoa denean, haurra pertsona arduratsuen eta gaituen zaintzapean uzteaz arduratzen dira guraso-figurak ✓ Guraso-figurek pertsona ezagunen eta ezezagunen artean bereizten irakasten diote haurrari ✓ Bere burua babesteko gaitasunak irakasten dizkiote ✓ Haurra eskolara joaten bada, beti dago hura jasoko duen norbait. ✓ Haurra eskolara eraman eta jasotzen duten pertsonak gutxi dira, ezagunak dira eta horretarako gaitasuna dute	✓ Haurrak harreman egonkorra dauka pertsona heldu batekin gutxienez ✓ Oro har pertsona heldu berberek zaintzen dute haurra, ✓ Esna dagoenean, normalean guraso-figuretako baten zaintzapean dago haurra ✓ Guraso-figurek haurra kontsolatzen dute gaixo dagoenean, haserre dagoenean edo min hartu duenean ✓ Haurraren aurrerapenak eta lorpenak indartzen dituzte eta haiekiko onespena adierazten dute ✓ Oro har, modu positiboan erantzuten diete haren solasaldiei ✓ Adorea ematen diote gauza berriak egiten saiatzen denean ✓ Laguntza ematen diote gauza berriak egiten saiatzerakoan porrot egiten duenean ✓ Errutina batzuk daude haurraren egunerokotasunean ✓ Guraso-figuren arteko desadostasunak indarkeriarik gabe konpontzen dira ✓ Kontaktu fisiko positiboa dago guraso-figuren eta haurraren artean Guraso-figurek ondo pasatzen dute hori egiten ✓ Bat-bateko afektu-adierazpenak egiten dizkiote sarritan haurrari ✓ Haurra den bezala balioesten da ✓ Guraso-figurek haurrarekin harro daudela adierazten dute ✓ Familiako kide gisa onartzen dute haurra ✓ Familiako ospakizunetako partaide egiten zaio ✓ Guraso-figurek lotura positibo eta sendoa garatzeko behar adina denbora igarotzen dute haurrarekin ✓ Familian afektuzko harremanak ezartzea indartzen dute ✓ Haurra bere beldurrei eta kezkei buruz hitz egitera bultzatzen dute ✓ Haurrak etxean jasotzen dituen erantzunak sendoak eta aurreikusteko modukoak dira	✓ Haurrak beste pertsona heldu eta adingabe batzuekin harremana izatea sustatzen da ✓ Sarritan bisitatzen ditu lagunak eta ahaideak ✓ Beste haur batzuekin partekatzera eta jolastera animatzen dute ✓ Guraso-figurek laguntza edo aholkularitza bilatzen dute, haurraren jokabidea kontrolatzeko zailtasunak badituzte ✓ Guraso-figurek metodo egokiak erabiltzen dituzte haurrari behar bezala portatzen irakasteko (errefortzu positiboa ematea, negoziatzea, ereduak ezartzea, sariak ematea, entretenitzea, konbentzitzea, jokabide desegokiak itzaltzea eta abar). ✓ Muga eta arau argiak daude familian portaera egokiari dagokionez ✓ Muga eta arau horiek sendoak dira, eta bi guraso-figurek errespetatzen dituzte ✓ Beste pertsona batzuk eta horien jabetzak errespetatzen irakasten zaio haurrari ✓ Txandak errespetatzen irakasten zaio ✓ Negoziatzera animatzen dute ✓ Bere emozioak kontrolatzen irakasten zaio ✓ Guraso-figurek beste pertsona batzuekin harremanak izateko modua eredu egokia da haurrarentzat ✓ Portaera bortitza edo krudela izan behar ez duela irakasten zaio haurrari ✓ Eskolara garaiz iritsi ohi da ✓ Helduen jokabide xelebreak edo beldurra eragin diezaioketen jokabideak ikustea saihesteko ahalegina egiten da ✓ Leku publikoetan portaera egokia izatea sustatzen eta irakasten diote guraso-figurek haurrari	✓ Haurra estimulatzen da ingurunea esploratzeko eta aktiboa izateko ✓ Ikas dezan animatzen dute haurra ✓ Gauzak bere kabuz egitera animatzen zaio ✓ Elkarrizketetan hitz egitera eta parte hartzera animatzen zaio ✓ Erabakiak hartzeko aukera ematen zaio alternatiba errazak eskainiz ✓ Bere adinerako jostailu egokiak eta askotarikoak ditu ✓ Haurraren jostailuak/liburuak arretaz tratatzen dira ✓ Etxetik kanpo paseatzera eraman ohi zaio ✓ Guraso-figurek normalean liburuak irakurtzen dizkiote, ipuinak kontatzen dizkiote, haurrarekin jolasten dira edo telebista ikusten dute harekin ✓ Haurrak etxetik kanpoko leku berriak esploratzen ditu, begiratuta
	✓ Istripuengatiko lesio gehiegi ✓ Haurrak eraso edo zigor fisikoak jasotzen ditu	✓ Haurrak askotan ikusten ditu ondoez emozionaleko sintomak guraso-figurengan ✓ Haurrak kritikak edo areriotasuneko adierazpenak pairatzen ditu askotan ✓ Guraso-figurek haurraren laguntza bilatzen dute arazoak dituztenean		✓ Haurra eskolatuta badago, erregularki joaten da eskolara ✓ Eskolatuta badago, guraso-figurak tutoretzetara eta irakasleekin hartutako hitzorduetara joaten dira

BEHARREN EBALUAZIORAKO ADIERAZLEAK — 5-9 URTE

Behar fisikoak	***Segurtasuna***	***Behar emozionalak***	***Behar sozialak***	***Behar kognitiboak***
✓ Osasun ona du oro har; ohiko gaixotasunak ✓ Pisua eta tamaina espero den neurrian ✓ Haurrak dieta egokia eta elikagarria dauka ✓ Bainu erregularrak ✓ Eguraldiari egokitutako arropa darama ✓ Arropa normalean garbi (pixa-, kaka- edo janari-hondarrik gabe) ✓ Etxea garbi dago, baita haurraren ohea ere ✓ Guraso-figurek ziurtatzen dute haurraren higiene pertsonala egokia dela ✓ Ohiko pediatria-kontroletara joatea ✓ Txertoak jartzen zaizkio; hori ez bada egiten, azalpen egokia dago ✓ Behin baino gehiagotan hartzen du gaixotasun bera, baina azalpen medikoa du ✓ Hortzen zaintza eta arreta erregularra eta egokia ✓ Guraso-figurak arduratu egiten dira haurrak behar adina lo egin dezan eta isiltasuna egon dadin ✓ Haurrak ordutegi egonkorrak eta egokiak ditu (otorduak, loa, bainua)	✓ Haurrak izan dituen lesioen gaineko arreta egokia da ✓ Haurrak edo nerabeak dituen lesio edo marka fisikoek azalpen onargarria dute ✓ Beste pertsona batzuen erasoen edo abusuen aurka babesten dute haurra ✓ Guraso-figurek haurra jazarpenaren aurka babesteko jardun dute ✓ Etxean leku seguruak daude haurra jolastu ahal izateko ✓ Guraso-figurek beti dakite haurra non dagoen ✓ arreta egokia jasotzen du, bere nortasuna eta garapen-maila kontuan hartuta ✓ Guraso-figurek haurraren eta haren anai-arreben arteko harremana begiratzen dute ✓ Oro har, anai-arrebek ondo tratatzen dute haurra ✓ Haurra pertsona heldu arduratsuek artatzen dute, edo guraso-figurek seguruak direla ziurtatu duten lekuetan jolasten da ✓ Haurra pertsona heldu batek lagunduta joaten da eskolara beharrezkoa den guztietan ✓ Haurrak ezagutzen dituen pertsona heldu arduratsuak daude eskolara eramateko eta jasotzeko ✓ Zaintzen duten ahaide eta pertsona helduen kopurua mugatua da ✓ Guraso-figurek pertsona ezezagunekin nola jokatu behar den irakatsi diote haurrari ✓ Guraso-figurek egokiro ziurtatzen dute haurra artatuta dagoela edo laguntza duela arriskutsuak izan daitezkeen lekuetan ✓ Etxea zaintzeko erantzukizuna argi eta garbi esleitua duen pertsona heldu bat dago gutxienez ✓ Etxerako nahiz etxetik kanporako babes- eta segurtasun-neurriak irakatsi zaizkio haurrari ✓ Ohikoa da haurra bakarrik uztea ✓ Gauean bakarrik uzten dute - - - - - - - - - - - - ✓ Eraso edo zigor fisikoak jasotzen ditu	✓ Haurrak harreman egonkorra dauka pertsona heldu batekin gutxienez ✓ Oro har pertsona heldu berberek artatzen dute ✓ Guraso-figurek haurra kontsolatzen dute gaixo dagoenean, haserre dagoenean, beldurra duenean edo min hartu duenean ✓ Norberaren buruarekiko konfiantza hartzea indartzen dute ✓ Bat-bateko afektu-adierazpenak egiten dizkiote sarritan haurrari ✓ Baldintzarik gabe maite dute ✓ Den bezala onartzen dute ✓ Guraso-figurek haurrarekin harro daudela adierazten dute ✓ Familiako kide gisa onartua dago ✓ Familiako ospakizunetako partaide egiten zaio ✓ Guraso-figurek lotura positibo eta sendoa garatzeko behar adina denbora igarotzen dute haurrarekin ✓ Familian afektuzko harremanak ezartzea indartzen dute ✓ Haurraren ahaleginak eta lorpenak indartzen dituzte ✓ Laguntza ematen diote beste haur batzuen isekak edo erasoak pairatzen dituenean ✓ Bere beldurrei eta kezkei buruz hitz egitera animatzen dute ✓ Haurrak etxean jasotzen dituen erantzunak sendoak eta aurreikusteko modukoak dira ✓ Guraso-figurek interesa adierazten dute haurrak eskolan egiten duenari buruz ✓ Lorpen akademikoak indartzen dituzte eta haiekiko onespena adierazten dute ✓ Familiako desadostasunak indarkeriarik gabe konpontzen dira ✓ Haurraren eguneroko bizitzak errutinak ditu, eta ordenatua eta egonkorra da ✓ Independentea izateko egiten dituen ahaleginak errespetatzen dira ✓ Autonomia gehiago lortzea sustatzen da ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute haurrak norberaren zaintzako erantzukizunak hartzea, bere adinari edo garapen-mailari dagokion neurrian, eta horretarako adorea ematen diote, baina beti begiratzen edo egiaztatzen dute haurra seguru dagoela ✓ Pertsona helduek dute familia zaintzeko erantzukizun nagusia ✓ Haurrak ez ditu ikusten pertsona helduen arteko sexu-harremanak, eta ez da tartean suertatzen ✓ Haurrak ez ditu ikusten elduen arteko egoera bortitzak, eta ez da tartean suertatzen ✓ Helduen jokabide xelebreak edo beldurra eragin diezaioketen jokabideak ikustea saihesteko ahalegina egiten da	✓ Haurrak beste pertsona heldu eta adingabe batzuekin harremana izatea sustatzen da ✓ Beste haur batzuekin partekatzera eta jolastera animatzen dute ✓ Bere lagunekin egoten da eskola-ordutegitik kanpo ✓ Lagunak etxera gonbidatzen ditu ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute haurrak bere lagunak etxera gonbida ditzan ✓ Eskolaz kanpoko jarduera antolatuetan parte hartzera sustatzen dute ✓ Guraso-figurek laguntza edo aholkularitza bilatzen dute, haurraren jokabidea kontrolatzeko zailtasunak badituzte ✓ Metodo egokiak erabiltzen dituzte haurraren jokabidea kudeatzeko (errefortzu positiboa ematea, negoziatzea, ereduak ezartzea, sariak ematea, entretenitzea, konbentzitzea, jokabide desegokiak itzaltzea eta abar) ✓ Muga eta arau argiak daude familian portaera egokiari dagokionez ✓ Muga eta arau horiek sendoak dira, eta bi guraso-figurek errespetatzen dituzte ✓ Haurrari bere emozioak kontrolatzen laguntzen zaio ✓ Negoziatzera animatzen dute ✓ Guraso-figurek beste pertsona batzuekin harremanak izateko modua eredu egokia da haurrarentzat ✓ Beste pertsonekin eta desberdintasunarekin errespetuz eta tolerantziaz jokatzen irakasten zaio haurrari ✓ Jokamolde onak izaten eta beste pertsonekiko errespetua adierazten irakasten zaio ✓ Guraso-figurek bizilagunekin eta autoritate-figurekin duten harremana egokia da oro har ✓ Portaera bortitza edo krudela izan behar ez duela irakasten zaio haurrari ✓ Guraso-figurek eskolako arauak babesten dituzte ✓ Leku publikoetan portaera egokia izatea sustatzen dute, eta hori irakasten diote haurrari - - - - - - - - - - - - ✓ Familiak sentitzen du onartuta dagoela bere komunitatean ✓ Familiako partaide diren pertsonak gizartearen aurkako jardueretan aritzen dira	✓ Haurra aktiboa izatera sustatzen dute ✓ Ohikoa da haurrak etxetik kanpo jolastea ✓ Bere adinerako jostailu eta ikasketa-material egokiak eta askotarikoak ditu ✓ Haren jostailuak, liburuak eta eskola-materiala arretaz tratatzen dira ✓ Guraso-figurek normalean liburuak irakurtzen dizkiote, ipuinak kontatzen dizkiote, haurrarekin jolasten dira edo telebista ikusten dute harekin - - - - - - - - - - - - ✓ Haurra erregularki joaten da eskolara ✓ Guraso-figurek etxeko lanak egiten dituela begiratzen dute, eta laguntza ematen diote ✓ Tutoretzetara eta irakasleekin hartutako hitzorduetara joaten dira ✓ Modu egonkorrean indartzen dute haurraren ikaskuntza ✓ Haurra eskolara erregularki joan dadin laguntzen dute ✓ Eskolara garaiz iristen dela ziurtatzen dute

		✓ Haurrak askotan ikusten ditu ondoez emozionaleko sintomak guraso-figurengan ✓ Kritikak edo areriotasuneko adierazpenak pairatzen ditu sarritan ✓ Oso presio handia egiten zaio emaitza akademiko onak izan ditzan ✓ Guraso-figurek haurraren babesa bilatzen dute arazoak dituztenean ✓ Ohikoa da haurrak anai-arreba adingabeak zaindu behar izatea ✓ Haurrak guraso-figurak zaindu behar ditu		

BEHARREN EBALUAZIORAKO ADIERAZLEAK — 10-14 URTE

Behar fisikoak	***Segurtasuna***	***Behar emozionalak***	***Behar sozialak***	***Behar kognitiboak***
✓ Osasun ona du oro har; ohiko gaixotasunak ✓ Haurraren edo nerabearen gaixotasunek mediku-arreta egokia jasotzen dute ✓ Haurrak edo nerabeak dieta osasungarria jasotzen du ✓ Arropa normalean garbi dago ✓ Higiene pertsonal egokia du ✓ Behin baino gehiagotan hartzen du gaixotasun bera, baina azalpen medikoa du ✓ Guraso-figurek etxeko higiene-baldintzak egokiak direla ziurtatzen dute ✓ Guraso-figurek osasun-ohitura egokiak irakasten dizkiote haurrari edo nerabeari (elikadura, ariketa, droga-kontsumoa edo alkohol-kontsumoa) ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute haurra edo nerabea, ariketa fisikoa egin dezan ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute haurra edo nerabea, bere osasunaren gaineko erantzukizunak har ditzan ✓ Haurraren edo nerabearen ondoez fisikoko sintomekiko edo lesioekiko sentsibilitatea dute ✓ Haurrak edo nerabeak aho-hortzetako osasunerako arreta egokia jasotzen duela ziurtatzen dute ✓ Haurraren edo nerabearen eguneroko zaintzaren gaineko erantzukizun nagusia bere gain hartzen duen pertsona heldu bat dago gutxienez	✓ Haurrak edo nerabeak izan dituen lesioen gaineko arreta egokia da ✓ Haurrak edo nerabeak dituen lesio edo marka fisikoek azalpen onargarria dute ✓ Beste pertsonen batzuen erasoen edo abusuen aurka babesten dute haurra edo nerabea ✓ Haurrak edo nerabeak jazarpena pairatu badu, guraso-figurek hura babesteko ekimena hartu dute ✓ Guraso-figurek beti dakite haurra edo nerabea non dagoen ✓ Haurrak edo nerabeak artatze egokia jasotzen du, bere nortasuna eta garapen-maila kontuan hartuta ✓ Guraso-figurek haurraren edo nerabearen eta haren anai-arreben arteko harremana begiratzen dute ✓ Haurra edo nerabea zaintzen duten ahaideen eta pertsona helduen kopurua mugatua da ✓ Guraso-figurek pertsona ezezagunekin nola jokatu behar den irakatsi diote haurrari edo nerabeari ✓ Guraso-figurek ziurtatzen dute haurra edo nerabea artatuta dagoela edo laguntza duela arriskutsuak izan daitezkeen lekuetan ✓ Etxerako nahiz etxetik kanporako babes- eta segurtasun-neurriak irakatsi zaizkio haurrari edo nerabeari ✓ Guraso-figurak etxetik eskolarako eta eskolatik etxerako bidea segurua dela ziurtatzen saiatzen dira - - - - - - - - - - - - - - - - ✓ Sarritan, haurra edo nerabea bakarrik uzten dute gauean ✓ Haurrak edo nerabeak eraso edo zigor fisikoak jasotzen ditu	✓ Oro har pertsona heldu berberek zaintzen dute haurra edo nerabea ✓ Guraso-figurek haurra edo nerabea kontsolatzen dute haserre dagoenean edo beldurra duenean ✓ Haurrari edo nerabeari ziurtatzen diote beti lagunduko diotela ✓ Norberaren buruarekiko konfiantza hartzea indartzen dute ✓ Bat-bateko afektu-adierazpenak egiten dizkiote sarritan ✓ Haurraz edo nerabeaz harro daudela adierazten dute ✓ Familiako kide gisa onartzen dute haurra edo nerabea ✓ Familiako ospakizunetako partaide egiten zaio ✓ Guraso-figurek lotura positibo eta sendoa garatzeko behar adina denbora igarotzen dute haurrarekin edo nerabearekin ✓ Familian afektuzko harremanak ezartzea indartzen dute ✓ Haurraren edo nerabearen ahaleginak eta lorpenak indartzen dituzte ✓ Bere beldurrei eta kezkei buruz hitz egitera animatzen dute ✓ Haurrak edo nerabeak etxean jasotzen dituen erantzunak sendoak eta aurreikusteko modukoak dira ✓ Interesa adierazten dute haurrak edo nerabeak eskolan egiten duenari buruz ✓ Lorpen akademikoak indartzen dituzte eta haiekiko onespena adierazten dute ✓ Familiako desadostasunak indarkeriarik gabe konpontzen dira ✓ Haurraren edo nerabearen eguneroko bizitza ordenatua eta egonkorra da ✓ Independentea izateko egiten dituen ahaleginak errespetatzen dira ✓ Autonomia-maila handiagoa lor dezan sustatzen da ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute haurrak edo nerabeak norberaren zaintzako erantzukizunak hartzea, bere adinari edo garapen-mailari dagokion neurrian, eta horretarako adorea ematen diote, baina beti begiratzen dute seguru dagoela ✓ Norberaren zaintzaren arloan lortzen dituen gaitasunengatik (janaria prestatzea, erosketak egitea eta abar) adorea ematen zaio haurrari edo nerabeari ✓ Pertsona helduek dute familia zaintzeko erantzukizun nagusia ✓ Etxea zaintzeko erantzukizuna argi eta garbi esleitua duen pertsona heldu bat dago gutxienez ✓ Guraso-figurek haurrari edo nerabeari laguntzen diote zailtasun akademikoak	✓ Beste haur edo nerabe batzuekin partekatzera eta jolastera animatzen dute ✓ Haurra edo nerabea bere lagunekin egoten da eskola-ordutegitik kanpo ✓ Lagunak etxera gonbidatzen ditu ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute haurrak edo nerabeak bere lagunak etxera gonbida ditzan ✓ Haurraren edo nerabearen adiskidetasun-harreman positiboak indartzen dituzte ✓ Eragin negatiboa izan dezaketen pertsona helduekin edo adingabeekin harremana izatea saihesteko ahalegina egiten dute ✓ Guraso-figurek metodo egokiak erabiltzen dituzte haurraren edo nerabearen lankidetza lortzeko eta hark portaera egokia izateko ✓ Muga eta arau argiak daude familian portaera egokiari dagokionez ✓ Muga eta arau horiek sendoak dira, eta bi guraso-figurek errespetatzen dituzte ✓ Haurrari edo nerabeari negoziatzera animatzen zaio ✓ Guraso-figurek beste pertsona batzuekin harremanak izateko modua eredu egokia da haurrarentzat edo nerabearentzat ✓ Beste pertsonekiko errespetua eta tolerantzia irakasten zaio haurrari edo nerabeari ✓ Legea errespetatzen irakasten zaio ✓ Jokamolde onak izaten eta beste pertsonekiko errespetua adierazten irakasten zaio ✓ Etxeko zereginetan laguntzera sustatzen dute ✓ Guraso-figurek bizilagunekin eta autoritate-figurekin duten harremana egokia da oro har ✓ Portaera bortitza edo krudela izan behar ez duela irakasten zaio haurrari edo nerabeari ✓ Eskolako arauak babesten dituzte ✓ Haurrak edo nerabeak leku publikoetan portaera egokia izatea irakasten eta sustatzen dute ✓ Familiak sentitzen du onartuta dagoela bere komunitatean ✓ Guraso-figurek babestu egiten dute haurrak edo nerabeak sexu-hezkuntza jasotzea edo beraiek irakasten diote ✓ Haurrak edo nerabeak mezu argiak jaso ditu sexu-jokabide egokia denari buruz ✓ Guraso-figurek ez dute alkohola kontsumitzen, edo modu oso kontrolatuan egiten dute, haurrarentzako edo nerabearentzako eredu ona izanik ✓ Familiako kideak gizartearen aurkako jardueretan inplikatuta daude ✓ Guraso-figurek drogak kontsumitzen dituzte	✓ Guraso-figurek normalean liburuak irakurtzen dizkiote haurrari edo nerabeari, ipuinak kontatzen dizkiote, harekin batera jolasten dira, edo telebista ikusten dute elkarrekin ✓ Haurrak edo nerabeak gaitasun berriak hartzea babesten dute ✓ Bere eskola-eboluzioa oztopa dezaketen familiako arazoetatik kanpo mantentzen saiatzen dira ✓ Haurrak edo nerabeak behar adina denbora dauka bere zaletasunetan edo interesetan aritzeko - - - - - - - - - - - - - - - - ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute haurrak edo nerabeak etxeko lanak egitea ✓ Tutoretzetara eta irakasleekin hartutako hitzorduetara joaten dira ✓ Guraso-figurek ahalegina egiten dute haurra edo nerabea eskolara erregularki joaten dela bermatzeko

		dituenean ✓ Haurraren edo nerabearen arropa eta itxura bat dator hark nahi duenarekin ✓ Erabakiak hartzen eta bere bizitzako alderdi batzuk kontrolatzen uzten zaio ✓ Haurrak edo nerabeak ez ditu ikusten pertsona helduen arteko sexu-harremanak, eta ez da tartean suertatzen ✓ Haurrak edo nerabeak ez ditu ikusten pertsona helduen arteko egoera bortitzak, eta ez da tartean suertatzen ✓ Helduen jokabide xelebreak edo beldurra eragin diezaioketen jokabideak ikustea saihesteko ahalegina egiten da ✓ Guraso-figurek kanpoko laguntza bilatzen dute harremanen arloko arazoak edo haurrarekin edo nerabearekin arazoak dituztenean eta konpondu ezin dituztenean		
		✓ Haurrak edo nerabeak sarritan ikusten ditu ondoez emozionaleko sintomak guraso-figurengan ✓ Kritikak edo areriotasuneko adierazpenak pairatzen ditu sarritan ✓ Oso presio handia egiten zaio emaitza akademiko onak izan ditzan ✓ Guraso-figurek haurraren edo nerabearen laguntza bilatzen dute arazoak dituztenean		

BEHARREN EBALUAZIORAKO ADIERAZLEAK — 15-18 URTE

Behar fisikoak	***Segurtasuna***	***Behar emozionalak***	***Behar sozialak***	***Behar kognitiboak***
✓ Nerabearen gaixotasunek mediku-arreta egokia jasotzen dute ✓ Dieta osasungarria jasotzen du ✓ Higiene pertsonal egokia du ✓ Behin baino gehiagotan hartzen du gaixotasun bera, baina azalpen medikoa du ✓ Guraso-figurek etxeko higiene-baldintzak egokiak direla ziurtatzen dute ✓ Guraso-figurek osasun-ohitura egokiak irakasten dizkiote nerabeari (elikadura, ariketa, droga-kontsumoa edo alkohol-kontsumoa) ✓ Babesik gabeko sexu-harremanen arriskuei buruzko informazioa eman diote guraso-figurek nerabeari ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute nerabea, ariketa fisikoa egin dezan ✓ Bere higienearen gaineko erantzukizunak hartzera sustatzen dute ✓ Nerabearen ondoez fisikoko sintomekiko edo lesioekiko sentsibilitatea dute guraso-figurek ✓ Ziurtatzen dute nerabeak aho-hortzetako osasunarekiko arreta egokia jasotzen duela ✓ Nerabearen eguneroko zaintzaren gaineko erantzukizun nagusia bere gain hartzen duen pertsona heldu bat dago gutxienez ✓ Guraso-figurek ziurtatu egiten dute nerabeak tatuajeak edo piercingak egiten baditu segurtasun-bermeekin egiten duela	✓ Nerabearen lesioek edo marka fisikoek azalpen onargarria dute ✓ Beste pertsona batzuen erasoen edo abusuen aurka babesten da nerabea ✓ Nerabeak *bullying*a pairatu badu, guraso-figurek babesteko jardun dute ✓ Guraso-figurek nerabea non dagoen jakiteko ahalegina egiten dute beti ✓ Nerabeak artatze egokia jasotzen du, bere nortasuna eta garapen-maila kontuan hartuta ✓ Nerabea denboraldi batean etxetik kanpo egon denean, pertsona heldu arduratsuen begiradapean egon da beti ✓ Nerabeak etxean bizi diren beste haur edo nerabeekin duen harremana ona da oro har ✓ Guraso-figurek nerabearen eta haren anai-arreben arteko harremana begiratzen dute ✓ Arriskutsuak izan daitezkeen lekuetan nerabea artatuta dagoela edo laguntza duela ziurtatzen dute ✓ Etxerako nahiz etxetik kanporako babes- eta segurtasun-neurriak irakatsi zaizkio nerabeari ✓ Guraso-figurak etxetik eskolarako/lanerako eta eskolatik/lanetik etxerako bidea segurua dela ziurtatzen saiatzen dira - ✓ Nerabeak eraso edo zigor fisikoak jasotzen ditu	✓ Nerabea zaintzen duten pertsona helduei dagokienez, jarraitutasuna dago ✓ Guraso-figurek nerabea kontsolatzen dute haserre dagoenean edo beldurra duenean ✓ Nerabeari ziurtatzen diote beti lagunduko diotela ✓ Norberaren buruarekiko konfiantza hartzea indartzen dute ✓ Bat-bateko afektu-adierazpenak egiten dizkiote sarritan ✓ Nerabeaz harro daudela adierazten dute ✓ Familiako kide gisa onartzen dute nerabea ✓ Familiako ospakizunetako partaide egiten zaio ✓ Guraso-figurek lotura positibo eta sendo bat garatzeko behar adina denbora igarotzen dute nerabearekin ✓ Familian afektuzko harremanak ezartzea indartzen dute ✓ Nerabearen ahaleginak eta lorpenak indartzen dituzte ✓ Bere beldurrei eta kezkei buruz hitz egitera animatzen dute ✓ Nerabeak etxean jasotzen dituen erantzunak sendoak eta aurreikusteko modukoak dira ✓ Guraso-figurek interesa adierazten dute nerabeak eskolan/lanean egiten duenari buruz ✓ Ahalegin eta lorpen akademikoak indartzen dituzte, eta haiekiko onespena adierazten dute ✓ Familiako desadostasunak indarkeriarik gabe konpontzen dira ✓ Nerabearen eguneroko bizitza ordenatua eta egonkorra da ✓ Autonomia-maila handiagoa lor dezan sustatzen da ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute nerabea, bere burua zaintzeko erantzukizunak har ditzan, bere adinari edo garapen-mailari dagokion neurrian, eta horretarako adorea ematen diote, baina beti begiratzen dute nerabea seguru dagoela ✓ Norberaren zaintzaren arloan lortzen dituen gaitasunengatik (janaria prestatzea, erosketak egitea eta abar) adorea ematen zaio nerabeari ✓ Pertsona helduek dute familia zaintzeko erantzukizun nagusia ✓ Etxean esleituak dituen erantzukizunak zentzuzkoak dira ✓ Etxea zaintzeko erantzukizuna argi eta garbi esleitua duen pertsona heldu bat dago gutxienez ✓ Guraso-figurek nerabea babesten dute, eta lagundu egiten diote zailtasun akademikoak edo lanekoak dituenean ✓ Bere arropa eta itxura bat datoz berak nahi duenarekin	✓ Partekatzera animatzen zaio ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute nerabeak bere lagunak etxera gonbida ditzan ✓ Bere lagunekin egotera animatzen dute ✓ Etxetik kanpoko gizarte-jardueretan parte hartzea sustatzen da ✓ Guraso-figurek nerabearen adiskidetasun-harreman positiboak sustatzen dituzte ✓ Nerabeak eragin negatiboa izan dezaketen pertsona helduekin edo adingabeekin harremana izatea saihesteko ahalegina egiten dute ✓ Guraso-figurek metodo egokiak erabiltzen dituzte nerabeen lankidetza lortzeko eta hark portaera egokia izatea lortzeko ✓ Muga eta arau argiak daude familian portaera egokiari dagokionez ✓ Muga eta arau horiek sendoak dira, eta bi guraso-figurek errespetatzen dituzte ✓ Negoziatzera animatzen dute ✓ Guraso-figurek beste pertsona batzuekin harremanak izateko modua eredu egokia da nerabearentzat ✓ Beste pertsonekiko errespetua eta tolerantzia izaten irakasten zaio ✓ Legea errespetatzen irakasten zaio ✓ Jokamolde onak izaten eta errespetua izaten irakasten zaio ✓ Etxeko zereginetan laguntzera sustatzen dute ✓ Guraso-figurek bizilagunekin eta autoritate-figurekin duten harremana egokia da oro har ✓ Guraso-figuren jokabidea eredu ona da nerabearentzat ✓ Portaera bortitza edo krudela izan behar ez duela irakasten zaio nerabeari ✓ Guraso-figurek ahalegina egiten dute nerabea lanera erregularki joaten dela ziurtatzeko ✓ Eskolako arauak babesten dituzte ✓ Nerabeak leku publikoetan portaera egokia izatea irakasten eta sustatzen dute ✓ Familiak sentitzen du onartuta dagoela bere komunitatean ✓ Guraso-figurek babestu egiten dute nerabeak sexu-hezkuntza jasotzea edo etxean irakasten diote ✓ Nerabeak mezu argiak jaso ditu sexu-jokabide egokia denari buruz ✓ Guraso-figurek ez dute alkohola kontsumitzen, edo modu oso kontrolatuan egiten dute, nerabearentzako eredu ona izanik ✓ Nerabeak eskola edo lana utzi badu, beste lan bat bilatzera sustatzen dute. ✓ Nerabea lanera erregularki joaten dela ziurtatzeko ahalegina egiten dute ✓ Familiako kideak gizartearen aurkako	✓ Nerabeak gaitasun berriak hartzea babesten dute ✓ Nerabea bere eskola-eboluzioa oztopa dezaketen familiako arazoetatik kanpo mantentzen saiatzen dira ✓ Nerabeak behar adina denbora dauka bere zaletasunetan edo interesetan aritzeko - ✓ Guraso-figurek sustatu egiten dute nerabeak etxeko lanak egitea ✓ Tutoretzetara eta irakasleekin hartutako hitzorduetara joaten dira ✓ Nerabea eskolara erregularki joaten dela ziurtatzeko ahalegina egiten dute

		✓ Guraso-figurek nerabearen sexu-orientazioa errespetatzen dute ✓ Nerabeak ez ditu ikusten pertsona helduen arteko sexu-harremanak, eta ez da tartean suertatzen ✓ Ez ditu ikusten helduen arteko egoera bortitzak, eta ez da tartean suertatzen ✓ Pertsona helduek kanpoko laguntza bilatzen dute, harremanen arloko arazoak edo nerabearekin arazoak dituztenean eta konpondu ezin dituztenean - - - - - - - - - - ✓ Nerabeak askotan ikusten ditu ondoez emozionaleko sintomak guraso-figurengan ✓ Kritikak edo areriotasuneko adierazpenak pairatzen ditu sarritan ✓ Oso presio handia egiten da emaitza akademiko onak izan ditzan edo beti lehenengoa izan dadin ✓ Guraso-figurek nerabearen laguntza bilatzen dute arazoak dituztenean	jardueretan inplikatuta daude ✓ Guraso-figurek drogak kontsumitzen dituzte - - - - - - - - - -	

2017/3625 (112/103)